

Näkökulmia elokuvien sisällönkuvailuun

22.11.2013

Minna Kantanen / BTJ Finland

Esityksen sisältö

- Fakta- ja fiktioelokuvien sisällönkuvailu BTJ Finlandilla
 - yleistä
 - käytäntöjä ja kokemuksia elokuvataallenteiden sisällönkuvailusta
 - fiktioelokuvien kuvailu Kaunokki-sanaston avulla
- Esimerkkejä muista tietokannoista
- Pohdintaa

Elokuvien sisällönkuvailu – yleistä

- Luokitus – YKL
- Asiasanat - YSA, Musa, Kaunokki
-muototermejä
- Kohdehenkilöt ja -yhteisöt
- Maantieteelliset nimet
- Muut erisnimet

Elokuviien sisällönkuvailu – yleistä (2)

- tallennusformaatit: Finmarc ja Marc21
- molemmissa voidaan erotella eri luokitusjärjestelmien luokat ja asiasanastojen termit toisistaan
- molemmissa mahdollisuus tallentaa myös sanastojen ulkopuolisia termejä, kirjastokohtaisia asiasanoja
- Marc21:
 - kenttä 655 - Aineiston lajityyppi/muoto hakuterminä
-genreä, muotoa ja fyysisiä ominaisuuksia kuvaavat termit
 - pystytään ilmaisemaan termien ja tallenteiden välisiä suhteita

Elokuviien sisällönkuvailu – yleistä (3)

- Fakta vs. fiktio
- Faktan ja fiktion yhdistelmät
 - pääluokka pääsisällön mukaan
 - mukaan lisäluokka tarvittaessa - voi olla sekä faktan että fiktion luokka
 - samoin asiasanoja voi ottaa eri sanastoista Ysa – Kaunokki

Elokuvien sisällönkuvailu – fakta

- Tietoaineistossa samat periaatteet kuin tietokirjallisuuden sisällönkuvailussa
- YKL-luokat sisällön mukaan
- Ysan termit sisällön mukaan
 - + muototermit:
 - dokumenttielokuvat
 - ketjuna: dokumenttielokuvat : maa : vuosikymmen
 - opetuselokuvat/opetusohjelmat
 - luontoelokuvat
 - mainoselokuvat

Elokuvien sisällönkuvailu – fakta (2)

Mystinen metsä [Videotallenne]

YKL: 42.76

YSA: dokumenttielokuvat : Suomi : 2010-luku;
luontoelokuvat; erämaat : Pohjois-Karjala; Pohjois-
Karjala : luonto

Eränkäyntiä karhusaloilla [Videotallenne]

YKL: 67.61

YSA: metsästys : karhu; karhu : pyynti;
eräkertomukset : Ilomantsi

Fiktiivisten elokuvien YKL-luokitus

näytelmäelokuvat 84.+

näytelmäaltioinnit 83.+

satuelokuvat, satuanimaatiot 85.1+

muut animaatiot 84.+

Satu?

- ~ sadunomaisuus
- ~ mikä oikeasti ei voi tapahtua
- ~ mielikuvitusolentoja, miljöö ei-todellinen

Fiktiivisten elokuvien YKL-luokitus (2)

- Suomeksi puhutut tai tekstitetyt videotallenteet suomenkielisiin luokkiin
- Vieraskieliset elokuvat luokitetaan tekstityskielen mukaan järjestyksessä: suomi, ruotsi, englanti jne. kielen tuttuuden mukaan
- Fiktiivisen aineiston lisäluokat (2009-)
 - Eläimet, Erä, Fantasia, Historia, Huumori, Jännitys, Kauhuhu, Romantiikka, Scifi, Sota, Urheilu, Uskonto

Fiktiivisten elokuvien YKL-luokitus (3)

näytelmäelokuvat: [Humiseva harju \[Videotallenne\]](#) YKL:84.2
lv: YKL: Romantiikka

näytelmätaltiointi: [Aleksis Kiven Nummisuutarit Nurmijärven Palojoen Taaborinvuorella \[Videotallenne\]](#) YKL:83.2

animaatioelokuva, "satu": [101 dalmatialaista \[Videotallenne\]](#)
YKL:85.12

animaatioelokuva, "muu kuin satu": [Batman \[Videotallenne\]](#)
YKL:84.2

runokokoelma videotallenteena: [Ikuinen rakkaus \[Videotallenne\]](#) YKL:82.204

Fiktiivisten elokuvien asiasanoitus

- Kaunokki v. 2000-
(myös kaikki Ysan termit käytössä)
- Aiemmin vain Ysan genretermit
- Erisnimet
- Henkilönimet
 - oikeat henkilöt, tunnetut fiktiiviset hahmot
 - lisämääre fikt.
 - esim.
Kivi, Aleksis, fikt.
Pekka Töpöhäntä, fikt
Bond, James, fikt.

Kaunokin termit elokuvien sisällönkuvailussa

- Asiasanaketjutus – ei pitkiä ketjuja
- Vältetään asiasanojen toistoja – poikkeus esim. kaupungit, historia
- Asiasanat (asiasanaketjut) ensimmäisen asiasanan mukaan Kaunokin sanaryhmien järjestyksessä: genret yms., teemat & aiheet, toimijat, miljö, aika
- Genret tärkeitä, usein useita genrejä
- Lisäksi valikoiden teemat, toimijat, paikkaa ja aikaa kuvaavat termit, muut kuvattavat asiat

Kaunokin termit - Genre, laji, tyyli

- Ensimmäisenä aina ketju: elokuvat : maa : vuosikymmen
tmv. tyypittelevä ketju:
 - elokuvat : Suomi : 1980-luku
 - lyhytelokuvat : Suomi : 2010-luku
 - viihdeohjelmat : Ruotsi : 2000-2009
 - lastenohjelmat : Suomi : 2010-luku
- Genret kaikkiin fiktiivisiin elokuvaan
 - komediat, romanttiset komediat, sotaelokuvat,
animaatioelokuvat, nuorisokuvaus...

Kaunokin termit - Genre, laji, tyyli (2)

- Ensimmäisenä aina sisältöä kuvaava genre(t)
rakkauselokuvat, jännityselokuvat, lännenelokuvat
- Sitten muotoon, tyyliin, tuotantoon jne. liittyvät termit
mykkä elokuva, filmatisointi, uusintuotantelokuvat,
esikoisohjaukset, klassikot, kulttiteokset : elokuvat

-nuortenelokuvat - nuorisokuvaus - kehityskertomukset

-lastenelokuvat - lapsokuvaus - lapsikertomukset

-kehityskertomukset – psykologiset elokuvat

Kaunokin termit - Genre, laji, tyyli (3)

BTJ:n AllFons-tietokanta:

- lastenelokuvat 2225 kpl
- nuortenelokuvat 232 kpl
- rakkauselokuvat 671 kpl
- sotaelokuvat 394 kpl
- jännityselokuvat 1954 kpl
- komediat 2667 kpl

Kaunokin termit - Genre, laji, tyyli (4)

Fiktiota todellisuudesta

- historialliset elokuvat - termiin voi liittää aikaa ja paikkaa kuvaavia termejä
- dokumenttidraamat - käytetään fiktiivisistä elokuvista, jotka pohjautuvat todellisiin tapahtumiin, näissä todelliset henkilöt esiintyvät oikeilla nimillään (esim. Tapaus Silkwood, Huuto vapaudelle, Kuoleman kentät)
- elämäkertaelokuvat - kun kuvataan todellisen henkilön elämän tapahtumia, laajempi näkökulma kuin dokumenttidraamassa
- todellisuuspohjaiset teokset – kun elokuva pohjautuu osittain tai kokonaan joihinkin todellisiin tapahtumiin, henkilöt eivät esiinny todellisilla nimillään

Kaunokin termit - Teema

- Tärkeimmät teemat, käsiteltävät aiheet, tunnelmat, juonenkäänteet
 - työttömyys
 - ystävyyys
 - dementia
 - noitavainot
- Todelliset historialliset tapahtumat, faktat
 - sotien nimet, vallankumoukset ...
- Keskeisin sisältö tiiviisti, asiasanoitus karkeampaa kuin aikuisten romaaneissa

Kaunokin termit - Henkilö, toimija

- Ihmisryhmiä, fantasiahahmoja, eläimiä, ammatteja, henkilöiden välisiä suhteita
- Usein vapaan indeksoinnin termejä, kuten ammatit, kansat ...
- Termit joko ketjutettuina tai ilman ketjuja

säveltäjät

yksityisetsivät : naiset

kissa : pennut

vanhempi-lapsisuhde : äidit : pojat

Kaunokin termit – Paikka, miljöö

- Todellisten ja fiktiivisten paikkojen nimet
Muumilaakso, Mikä-mikä-maa
- Todelliset paikat yleensä lisämääreenä ketjussa
naisen asema : Somalia
yhteiskuntakuvaus : Japani
kaupungit : Tanska : Kööpenhamina

Kaunokin termit – Aika

- Teoksen tapahtuma-ajan termejä
antiikki, viikinkiaika
- Myös teemanomaisia
talvi, ilta, sodanjälkeinen aika, entisajan lapsuus
- Numeeriset ajanilmaukset lisämääreenä ketjussa
naisen asema : 1800-luku
vallankumoukset : Ranska : 1789

Kaunokin termit – Aika (2)

- Marc21-formaatissa numeerinen ajan ilmaus kenttään 648 - Aikaa ilmaiseva termi asiasanana
 - 648-kentän 1. indikaattori ilmaisee teoksen suhteen aikaan/ajanjaksoon
 - 1. ind.
 - 0 - Teoksen kattama tai kuvaama aika tai ajanjakso
 - 1 - Teoksen luonti- tai synty aika
- > voidaan erottaa elokuvan kuvaama aika ja tuotantoaika toisistaan

Esimerkkejä

Kauas pilvet karkaavat

elokuvat : Suomi : 1990-luku; draamakomediat;
tragikomediat; työttömyys; avioliitto; parisuhde;
ravintolat; kaupungit : Helsinki

Sherlock Holmes ja vihreäpukuinen nainen

Holmes, Sherlock, fikt.

elokuvat : Yhdysvallat : 1940-luku; rikoselokuvat;
salapoliisielokuvat; murha; hypnoosi; sarjamurhaajat

Esimerkkejä elokuvatietokannoista

- <http://www.allmovie.com/>
- <http://www.imdb.com/>
- <http://www.elonet.fi/fi>

Pohdintaa

- Laaja-alaiset luokitusjärjestelmät ja asiasanastot vs. erikoisalojen omat luokitukset ja asiasanastot
 - YKL: -fiktiiviset elokuvat kaunokirjallisuuden luokissa
 - fiktiivisen aineiston lisäluokat
 - Ysa: yleissanasto
 - Kaunokki aluksi vain kaunokirjallisuuden sanasto, nyt "fiktiivisen aineiston asiasanasto"
- Uudet ilmiöt
 - uudet termit sanastoihin
 - kirjastokohtaiset asiasanat
- Luettelointiformaattien tallennusmahdollisuudet
 - muodon ja sisällön erottaminen
 - termien suhteet toisiinsa ja tallenteisiin
 - tallenteiden suhteen toisiin tallenteisiin

Pohdintaa (2)

- kenelle/mihin tarkoitukseen sisällönkuvailua tehdään
- erityyppisissä kirjastoissa/instituutioissa erilaiset tarpeet – elokuvankatsojat, tutkijat ...
- tiedon/elämyksen tarve:
 - yksittäinen elokuva
 - mikä tahansa/tietty/kaikki elokuva(t) tietystä aiheesta
 - tietynlainen elokuvaelämys
 - genre, tunnelma, miljöö, ajankuvaus ...
- ...

Kiitos!

minna.kantanen@btj.fi

